

Tieslietu padomes darbība pirmajā desmitgadē (2010-2020)¹

Ievads

Tieslietu padome (turpmāk arī TP) Latvijā pastāv desmit gadus. Tā tika izveidota ar 2010. gada 3. jūnija likumu “Grozījumi likumā “Par tiesu varu””. Tieslietu padomes darbības galvenie tiesiskie aspekti iekļauti likuma “Par tiesu varu” 13.¹ nodaļā. Šā likuma 89.¹ pants noteic, ka “Tieslietu padome ir koleģiāla institūcija, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, kā arī tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanā”. Tieslietu padomes priekšsēdētājs kopš tās izveides saskaņā ar likumu “Par tiesu varu” ir Augstākās tiesas priekšsēdētājs Ivars Bičkovičs.

Pārskats veidots, secīgi un tematiski² raksturojot Tieslietu padomes darbības dažādību un iesaisti tiesu varas neatkarības stiprināšanā laika periodā no tās izveides līdz 2020. gadam. Tajā skaidri uzskatāms, ka daļa konceptuālu jautājumu dienaskārtībā nonāk vairākas reizes, risinājumus meklējot daudzu gadu garumā. Pārskatā izmantota informācija no Tieslietu padomes sagatavotajām ziņām medijiem³, kas pieejama Tieslietu padomes sadaļā (Augstākās tiesas mājaslapā). Izmantoti citāti no Tieslietu padomes lēmumiem, kā arī intervijām un amatpersonu uzrunām, kas publicētas Augstākās tiesas Biļetenā un žurnālā “Jurista vārds”.

1. Tieslietu padomes izveidošana un darbības uzsākšana (2010 – 2013)

Tieslietu padomes izveide tika paredzēta jau 2002. gadā sagatavotajā koncepcijā⁴. Pēc vairākkārtējiem minētā jautājuma aktualizēšanas posmiem ideja par Tieslietu padomes izveidi ieguva praktiskas aprises 2010.gadā. Kā 2010. gada sākumā žurnālam “Jurista vārds” uzsvēra bijusī tieslietu ministre Ingrīda Labucka, sākotnējā koncepcija “paredzēja daudz plašākas TP funkcijas, tostarp pilnībā pārstāvēt tiesu varu budžeta izstrādāšanas un izpildes procesā, sniegt atzinumus normatīvo aktu projektiem, kas skar tiesu sistēmu, iesniegt priekšlikumu Saeimai par ģenerālprokurora iecelšanu amatā u.c.”⁵ Augstākās tiesas priekšsēdētājs I.Bičkovičs norādīja, ka Tieslietu padomes “izveidošana ir pareizs un sen gaidīts solis tiesu varas neatkarības stiprināšanas virzienā. Taču, ņemot vērā šobrīd iecerēto tai piešķiramo funkciju apjomu, par īstu soli (..) to nosaukt grūti. Drīzāk par nelielu kustību šajā virzienā”.⁶ Kā atzina J.Endziņš, “Pašreiz iecerētajai TP ir tikai padomdevēja kompetence. Ja tāda TP tiek arī veidota, pat grūti saprast, kāpēc tā vispār tiek veidota, ja nav noteiktas atbilstošas pilnvaras.

¹ Pilna teksta redakcija, 18.05.2020. Raksts konspektīvā formātā publicēts Augstākās Tiesas Biļetenā Nr. 20/2020.

² Ar visiem Tieslietu padomes pieņemtajiem lēmumiem iespējams iepazīties Augstākās tiesas mājaslapas sadaļā Tieslietu padome. Pārskatā nav iekļauti Tieslietu padomes pieņemtie lēmumi, kas attiecas uz tiesnešu karjeru (pārcelšana uz citu tiesu, iecelšana tiesas priekšsēdētāja amatā utml).

³ Izstrādājusi Augstākās tiesas komunikācijas nodaļa, vadītāja Rasma Zvejniece.

⁴ Projekts 11.07.2002. Likums “Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē”, Tiesu varas likums. Likumprojektus izstrādājusi darba grupa tieslietu ministres Ingrīdas Labuckas vadībā.

⁵ I.Labucka, Numura tēma: Vai iecerētā Tieslietu padome attaisnos cerības. Diskusija. Jurista vārds. 26.01.2010. Nr.4., 16.lpp.

⁶ I.Bičkovičs, turpat, 15.lpp.

Nav vērts to veidot ķeksīša pēc(..) Ir novērojama izpildvaras nevēlēšanās daļu savu pilnvaru nodot TP kompetencē.”⁷

Tieslietu padomes sastāvs tika veidots no piecpadsmit locekļiem, no kuriem septiņi ir vēlēti tiesneši (viens - Augstākās tiesas plēnuma ievēlēts tiesnesis; seši Tiesnešu konferences ievēlēti tiesneši), kā arī šādi *ex officio* locekļi (amatpersonas):

- 1) Augstākās tiesas priekšsēdētājs;
- 2) Satversmes tiesas priekšsēdētājs;
- 3) tieslietu ministrs;
- 4) Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājs;
- 5) ģenerālprokurors;
- 6) Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs;
- 7) Latvijas Zvērinātu notāru padomes priekšsēdētājs;
- 8) Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes priekšsēdētājs.

2010. gadā Tieslietu padomei tika noteiktas šādas funkcijas:⁸

- (1) Tieslietu padome sniedz viedokli par tiesu un tiesu namu darbības teritorijām un to atrašanās vietu, kā arī par tiesu un zemesgrāmatu nodaļu budžeta pieprasījumu.
- (2) Pēc tiesneša iecelšanas vai apstiprināšanas amatā Tieslietu padome nosaka konkrētu tiesu, tiesu namu vai zemesgrāmatu nodaļu, kurā pildāmi tiesneša pienākumi, kā arī lemj par tiesneša pārcelšanu darbā citā tādā pašā tiesu instancē.
- (3) Tieslietu padome uzklausa Satversmes tiesas tiesneša amata kandidātus un sniedz Saeimai viedokli par viņiem.
- (4) Tieslietu padome uzklausa Augstākās tiesas priekšsēdētāja amata kandidātus un sniedz Augstākās tiesas plēnumam viedokli par viņiem.
- (5) Tieslietu padome apstiprina Tiesnešu konferences nolikumu, kā arī sasauca Tiesnešu konferenci, nosakot tajā izskatāmos jautājumus.
- (6) Tieslietu padome apstiprina tiesnešu specializācijas pamatprincipus un lietas slodzes rādītāju noteikšanas kārtību, kā arī izstrādā vadlīnijas citos tiesu un zemesgrāmatu nodaļu darba organizācijas jautājumos.
- (7) Tieslietu padome uzklausa Tiesu administrācijas ikgadējo pārskatu par darba rezultātiem.
- (8) Tieslietu padome Satversmes tiesas likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā var iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā.
- (9) Tieslietu padome nosaka kārtību, kādā tiesneši šajā likumā noteiktajos gadījumos kārtos kvalifikācijas eksāmenu.
- (10) Tieslietu padome veic citas šajā likumā noteiktās funkcijas.

Vairākas Tieslietu padomes funkcijas līdz šim bija Augstākās tiesas priekšsēdētāja kompetencē (tiesnešu kvalifikācijas un atestācijas jautājumi, tiesnešu mantijas un amata zīmes piešķiršanas un lietošanas kārtības noteikšana, priekšlikumi par apgabaltiesu priekšsēdētāju iecelšanu u.c.). Ar 2010. gada 3. jūnija likuma grozījumiem tika noteikts, ka Tieslietu padomes darbu nodrošina Augstākās tiesas Administrācija. Šīs funkcijas nodrošināšanai valsts nepiešķir finansējumu.

2010. gada 3. septembrī Latvijas tiesnešu konferencē pirmo reizi tika ievēlēti seši pārstāvji Tieslietu padomē - Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētāja Sandra Strence un Latgales

⁷ A.Endziņš, turpat, 11.lpp.

⁸ Likuma "Par tiesu varu" 89.¹¹ pants

apgabaltiesas priekšsēdētājs Andris Strauts, no rajonu tiesām - Administratīvās rajona tiesas priekšsēdētāja Ilze Freimane, Tukuma rajona tiesas priekšsēdētāja Adrija Kasakovska un Bauskas rajona tiesas tiesnesis Aigars Sniedzītis, no Zemesgrāmatu nodaļām - Jūrmalas zemesgrāmatu nodaļas tiesnese Ināra Jaunzeme. Augstākās tiesas pārstāve - senatore Ināra Garda - tika ievēlēta Augstākās tiesas plēnumā 30. augustā.

Pirmajā Tieslietu padomes darba periodā (2010-2012) tika pieņemta virkne pamatdokumentu, kā arī pamatdarbības reglamenti:

- Tieslietu padomes reglaments (04.10. 2010. lēmums Nr.4)
- Tiesnešu ētikas komisijas reglaments (07.05.2012. lēmums Nr.29)
- Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglaments (18.06. 2012. lēmums Nr.50)

Jau savas darbības sākumā Tieslietu padome aktīvi iezīmēja vienu no svarīgām pamatproblēmām – tiesnešu atalgojuma jautājumu. 2010. gada 1. decembrī Tieslietu padome pieņēma lēmumu neatbalstīt Ministru kabineta sagatavotos likumprojektus normatīvajos aktos, kas paredz tiesnešu atalgojuma iekļaušanu vienotajā valsts atalgojuma sistēmā.⁹ Lēmumā tika uzsvērts, ka šajos likumprojektos nav ņemts vērā Satversmes tiesas 2010.gada 18.janvāra spriedumā lietā Nr. 2009-11-01 norādītais, kā arī tie neatbilst Latvijas starptautiskajām saistībām un rekomendācijām.

Pēc Saeimas Juridiskās komisijas lūguma 2011. gada sākumā Tieslietu padome pauda savu viedokli par ierosinātajiem grozījumiem Saeimas vēlēšanu likumā, atbalstot tiesības tiesnesim saglabāt amatu, kandidējot Saeimas vēlēšanās. Amats būtu jāatstāj tikai tad, ja tiesnesis ir ievēlēts Saeimā.¹⁰ Attiecībā uz priekšlikumiem apjomīgiem grozījumiem likumā "Par tiesu varu" Tieslietu padome paudusi viedokli vairākos jautājumos, piemēram, ka "Satversmes tiesas tiesneši, starptautiskās tiesas tiesneši vai pārnacionālās tiesneši var pretendēt uz jebkura līmeņa tiesas (..) tiesneša amatu, atsakoties no iespējas kādam no pretendentiem kandidēt pēc īpaša Tieslietu padomes priekšlikuma. Šādi speciālisti ir nepieciešami jebkurā tiesu instancē un tiesnešu atlase notiek konkursa kārtībā".¹¹ Šajā lēmumā pausts Tieslietu padomes viedoklis arī par to, ka Augstākās tiesas tiesneša minimālā vecuma cenzs¹² ir nesamērīgi augsts un neatbilstošs faktiskajai situācijai valstī. Tieslietu padome pauda viedokli par atteikšanos no tiesnešu kvalifikācijas klasēm, ieviešot jaunu tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanas sistēmu, uzsverot nepieciešamību jauno tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanas kritēriju un kārtības izstrādi un apstiprināšanu deleģēt Tieslietu padomei.¹³

2011.gada 26. maijā steidzamības kārtībā Saeima pieņēma grozījumus Likumā par budžetu un finanšu vadību, lai izpildītu Satversmes tiesas 2010. gada novembra spriedumu. Tieslietu padome 31.maijā savā lēmumā pauda nostāju, ka pieņemtie grozījumi nenodrošina Satversmes tiesas sprieduma izpildi un nenovērš normatīvā regulējuma trūkumus, kas saistīti ar konstitucionālo institūciju un Tiesībsarga budžeta pieprasījuma neatkarības nodrošināšanu. Tieslietu padome atzina, ka Saeimas piedāvātais risinājums paredz tikai formālu šo iestāžu

⁹ TP lēmums 01.12.2010. Nr.18. Tieslietu padomes viedoklis par Ministru kabineta sagatavotajiem likumprojektiem „Grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā”, „Grozījumi likumā „Par tiesu varu””, „Grozījumi Prokuratūras likumā”, „Grozījumi Satversmes tiesas likumā”

¹⁰ TP lēmums 27.01.2011. Nr.11. Par tiesneša kandidēšanu Saeimas vēlēšanās

¹¹ TP lēmums 19.04.2011. Nr.33. Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tiesu varu""

¹² Likuma spēkā esošajā redakcijā – 40 gadu

¹³ Turpat.

viedokļu fiksēšanu Ministru kabineta dokumentos un pēc būtības vēl vairāk ierobežo institūciju budžeta pieprasījuma procesu.¹⁴

Tieslietu padome ar 2011.gada 8.-10. jūnijā Viļņā notikušās Eiropas tieslietu padomju asociācijas (ENCJ - European Network of Councils for the Judiciary) ģenerālās asamblejas lēmumu tika uzņemta par asociācijas locekli. Asociācija izveidota 2004. gadā, lai sekmētu ES dalībvalstu Tieslietu padomju sadarbību, savstarpējo pieredzes apmaiņu un kopējas informācijas analīzi.

2011.gada jūlijā Tieslietu padome atbalstīja grozījumus likumā „Par tiesu varu”, kas paredzēja ar 2012. gada 1. janvāri iekļaut zemesgrāmatu nodaļas rajonu (pilsētu) tiesu sastāvā, nododot zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu kompetencē vairāku lietu kategoriju izskatīšanu.¹⁵

Savukārt attiecībā uz ierosinātajiem grozījumiem Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā, kas paredzēja samazināt Augstākās tiesas tiesnešu pārstāvniecību disciplinārkolēģijā, to vietā iekļaujot tieslietu ministru un ģenerālprokuru, Tieslietu padome puda negatīvu viedokli.¹⁶

2011.gada 25. novembrī notikusī Latvijas tiesnešu konference bija pirmā Tieslietu padomes sasauktā tiesnešu konference, un Augstākās tiesas priekšsēdētājs tiesnešus pirmo reizi uzrunāja arī kā Tieslietu padomes priekšsēdētājs. Atskatoties uz pirmo Tieslietu padomes gadu, priekšsēdētājs akcentēja darbu viedokli par tiesu sistēmai būtiskiem normatīvo aktu projektiem un tiesu budžeta jautājumiem sniegšanā un savā uzrunā uzsvēra: “Tieslietu padomi nevajadzētu uztvert kā opozīciju izpildvarai vai likumdevējam, un tās atzinumus nedrīkstētu noliegt vai ignorēt”.¹⁷

2012.gada sākumā Tieslietu padomes darba kārtībā bija vairāki nozīmīgi jautājumi. Pirmkārt, norisinājās diskusijas par likumprojektu “Grozījumi Kriminālprocesa likumā”, ar kuriem paredzēts reorganizēt tiesu sistēmu, tostarp likvidējot Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātu. Diskusija par šo jautājumu tika turpināta atsevišķā Tieslietu padomes sēdē, kurā tika atbalstīts priekšlikums par “tīro tiesu instanču” ieviešanu Latvijā.¹⁸

Otrkārt, lai efektīvi izmantotu augsti kvalificētu tiesnešu uzkrātās zināšanas un pieredzi, Tieslietu padome atbalstīja tiesneša amata pildīšanas maksimālo vecumu 70 gadus visu līmeņu tiesu tiesnešiem. Tieslietu padome secināja, ka jāatsakās no līdzšinējās atšķirības maksimālajam vecumam – rajonu (pilsētu) un apgabaltiesu tiesnešiem 65, Augstākās tiesas tiesnešiem 70 gadi.¹⁹

Treškārt, tika apspriesta ideja par tiesu varas amatpersonu vienotas disciplinārkolēģijas izveidošanu. Tika pausts viedoklis atbalstīt vienotu tiesu varas amatpersonu disciplinārpārskatīšanu apelācijas instancē, saglabājot katrai tiesu varai piederīgajai institūcijai autonomiju disciplinārpārskatīšanas sākotnējā izskatīšanā.²⁰

Balstoties uz staptautiskajiem dokumentiem (Apvienoto Nāciju Tiesu varas neatkarības pamatprincipi, 8.punkts), 2012.gada maijā Tieslietu padome vērtēja likumprojektā „Grozījumi likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”” paredzētos ierobežojumus tiesnešu darbībai profesionālajās biedrībās (paredzot

¹⁴ TP lēmums 31.05.2011. Nr.44. Par likumu "Grozījumi Likumā par budžetu un finanšu vadību"

¹⁵ TP lēmums 04.07.2011. Nr.49. Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tiesu varu""

¹⁶ TP lēmums 21.11.2011.Nr.67. Par likumprojektu "Grozījumi Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā"

¹⁷ Bičkovičs I. Tieslietu padome – tiesu varas spēks, ar ko jāreķinās. Augstākās Tiesas Biļetens. Nr.3 - 2011. gada decembris, 3.lpp.

¹⁸ TP lēmums 10.01.2012. Nr.4. Par likumprojektu "Grozījumi Kriminālprocesa likumā" un TP lēmums 02.04.2012. Nr.25. Par "tīro tiesas instanču" ieviešanu kriminālprocesā un civilprocesā

¹⁹ TP lēmums 13.02.2012. Nr.5. Par tiesneša amata pilnvaru termiņu

²⁰ TP lēmums 02.04.2012. Nr.27. Par tiesu varas amatpersonu vienotu disciplinārlietu izskatīšanas kārtību

nepieciešamību tiesnesim saņemt atļauju darboties un ieņemt amatu, piemēram, tiesnešu biedrībās). Tieslietu padome neatbalstīja priekšlikumu, uzsverot, ka tiesnesim ir tiesības brīvi darboties un apvienoties profesionālajās organizācijās.²¹

2012.gads Tieslietu padomes darbā iezīmējies ar būtiskām diskusijām par tiesnešu darbības par tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanu – pamatprincipiem, kritērijiem un ietekmi uz tiesneša atalgojumu. Tieslietu padome atbalstīja Tieslietu ministrijas sagatavoto koncepciju “Par piemaksu par tiesnešu kvalifikācijas klasēm aizstāšanu ar piemaksu par tiesneša amatā nostrādāto laiku”.²²

Lai veicinātu tiesnešu nepārtrauktu profesionālo izaugsmi visas tiesneša karjeras laikā, notika atteikšanās no līdzšinējās kvalifikācijas klašu sistēmas, tā vietā no 2013.gada nosakot tiesnešu profesionālās darbības regulāru novērtēšanu reizi piecos gados, kā arī ārpuskārtas novērtēšanu, lemjot par tiesneša pārcelšanu vai aizstāšanu. Tieslietu padome 18. jūnija sēdē apstiprināja Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentu, kas noteic kārtību, kādā tiek veikta tiesnešu profesionālās darbības novērtēšana. Šajā gadā Tieslietu padome iniciēja Tiesnešu ētikas komisijas un Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas vēlēšanas e-konferencē, tādējādi atslogojot tiesnešu klātienēs konferences darba kārtību.

2012.gada 2. novembrī Tieslietu padomes sasauktā Latvijas tiesnešu konference bija veltīta tiesu darbam atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Izvērtējot otro Tieslietu padomes darbības gadu, tās priekšsēdētājs I.Bičkovičs iezīmēja vienu no vairākkārt skatītiem jautājumiem, kas arī 2020.gadā nav zaudējis aktualitāti, proti, par tiesnešu amata vietu vakancēm. “Tieslietu ministrija (..) rosināja Rīgas tiesu tiesnešu slodzi mazināt, citās rajona tiesās radušās tiesnešu amatu vakances nododot Rīgas tiesu apgabala tiesām. Tieslietu padome šādu risinājumu neatbalstīja, vēršot ministrijas uzmanību uz uzsāktu tiesu sistēmas reformu, kas paredz „tīro tiesas instanču” ieviešanu”.²³ Toreizējais tieslietu ministrs J.Bordāns savā uzrunā tiesnešiem norādīja, ka “valsts pārvaldē reformas ir mūžīgas kā pati valsts, kopš tās atjaunošanas brīža, bet tiesu iekārtu vajadzētu vienreiz beigt reformēt. (..) ”Valsts izpildvarai ir jāpasargā tiesu vara no nebeidzamām pārmaiņām””.²⁴

Arī gada nogale Tieslietu padomē bijusi diskusijām bagāta. Dažas dienas pēc Tiesnešu konferences 2012.gada 5.novembra sēdē Tieslietu padome uzklaušīja dažādus viedokļus un diskutēja par priekšlikumu attiecībā uz Augstākās tiesas nosaukumu.²⁵ Tieslietu padome vienojās, ka arī pēc strukturālās reformas kasācijas instancei būtu saglabājams Augstākās tiesas nosaukums. Senāts varētu tikt saglabāts kā Augstākās tiesas struktūrvienības nosaukums. Pēc Satversmes tiesas lūguma Tieslietu padome puda viedokli lietā Nr.2012-16-01. Tieslietu padome atbalstīja spēkā esošo likuma „Par tiesu varu” noteikto aizliegumu tiesneša amatu savienot ar piederību pie partijām un citām politiskajām organizācijām.²⁶

2013. gada janvārī Tieslietu padome neatbalstīja sagatavoto likumprojektu “Grozījumi Prokuratūras likumā”, kas paredzēja atteikties no prokuroru administratīvās imunitātes.²⁷ Tiesnešu atlīdzības jautājumā padome atbalstīja grozījumus Valsts un pašvaldību institūciju

²¹ TP lēmums 28.05.2012. Nr.42. Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbā""

²² TP lēmums 18.06.2012. Nr.53. Par piemaksu par tiesnešu kvalifikācijas klasēm aizstāšanu ar piemaksu par tiesneša amatā nostrādāto laiku

²³ Bičkovičs I. Pozitīvi mainījusies izpratne par Tieslietu padomes vietu un lomu. Augstākās Tiesas Biļetens, Nr.6 / 2013 aprīlis, 35.lpp.

²⁴ Tieslietu ministrs: Izpildvarai jāpasargā tiesu vara no nebeidzamām pārmaiņām. Augstākās Tiesas Biļetens, Nr.6 / 2013 aprīlis, 35.- 36.lpp.

²⁵ TP lēmums 05.11.2012.Nr.73. Par iespējamo Augstākās tiesas nosaukuma maiņu

²⁶ TP lēmums 10.12.2012. Nr.88. Par viedokļa sniegšanu lietā Nr.2012-16-01

²⁷ TP lēmums 21.01.2013. Nr.4. Par likumprojektu "Grozījumi Prokuratūras likumā"

amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā, ar kuriem paredzēts tiesnešu amatalgas piemaksu par kvalifikācijas klasi aizstāt ar izdienas piemaksu par tiesneša amatā nostrādāto laiku. Vērā ņemams ir Tieslietu padomes atkārtoti uzsvērtais, ka vienotās atlīdzības likums nenodrošina līdzsvaru starp valsts iestāžu juristu un tiesnešu atalgojumu, kā arī tas, ka, aprēķinot laiku, par kuru tiesnesim piešķir izdienas piemaksu, tajā būtu jāieskaita arī laiks, ko tiesnesis pirms iecelšanas amatā nostrādājis tiesu sistēmā.²⁸ Šis jautājums Tieslietu padomē tika aktualizēts arī 2019. gadā.

Tieslietu padomes 2013.gada dienaskārtībā bija vēl vairāki būtiski tiesu sistēmas regulējuma jautājumi. Minētā gada aprīlī Tieslietu padome, pēc Saeimas Juridiskās komisijas lūguma izskatot likumu „Grozījumi Civilprocesa likumā” (Nr. 284/Lp11), ko Valsts prezidents Andris Bērziņš nodeva otrreizējai caurlūkošanai, atbalstīja likumprojektā paredzēto regulējumu noteikt konkrētu vienu rajona (pilsētas) tiesu lietu izskatīšanai par kapitālsabiedrību dalībnieku (akcionāru) sapulces lēmumu atzīšanu par spēkā neesošiem. Padome neatbalstīja priekšlikumu šo spriedumu pārsūdzībai kasācijas kārtībā.²⁹ Būtiski, ka Valsts prezidenta vēstulē Saeimai tika citēti Satversmes tiesas spriedumi attiecībā uz pienākumu uzklaut tiesu varu, kā arī viens no nozīmīgiem argumentiem bija konstatējums, ka “likuma grozījums netika izvērtēts Tieslietu padomē, taču pēc būtības tam bija jābūt vērtētam Tieslietu padomē, jo tas skar būtiskus ar tiesu darbību saistītus jautājumus”.³⁰

Pēc Satversmes tiesas lūguma Tieslietu padome lietā Nr. 2013-02-01 pauda viedokli atbalstīt Civillikumā senatoru kolēģijai piešķirtās tiesības atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību gadījumā, ja norodas šaubas par apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu.³¹

2013.gada aprīlī divās sēdēs Tieslietu padome izskatīja apjomīgus grozījumus likumā “Par tiesu varu”. Tika izskatīti šādi jautājumi:

- Tiesu darba organizācija un lietu izskatīšanas procesu uzlabošana

Tieslietu padome atbalstīja lietu izskatīšanas termiņu pārvaldības ieviešanu tiesās, vienlaikus nepiekrītot tam, ka tiesas darba plāni ir jāaskaņo ar augstākas instances tiesas priekšsēdētāju vai tieslietu ministru. Tieslietu padome akceptēja tiesas nolēmumu publicēšanu mājaslapā internetā un tiesas sēžu kalendāra veidošanu, iekļaujot tajā informāciju par zvērinātu advokātu un prokuroru darba grafiku un aizņemtību.

- Tiesu priekšsēdētāju pilnvaru termiņš

Likuma grozījumos tika paredzēts ierobežot tiesu priekšsēdētāju pilnvaru termiņu, nosakot, ka viena un tā pati persona var būt par tiesas priekšsēdētāju ne vairāk kā divus piecu gadu termiņus pēc kārtas. Tieslietu padome neatbalstīja šādus ierobežojumus, bet piekrita, ka Augstākās tiesas priekšsēdētāja viena pilnvaru termiņa ilgums tiek samazināts no līdzšinējiem septiņiem uz pieciem gadiem.

- Lietu piekritības un strukturālās reformas

Tieslietu padome atbalstīja tā sauktās „tīrās” trīspakāpju tiesu sistēmas ieviešanu Latvijā. Saistībā ar Augstāko tiesu vēl viens principiāls priekšlikums - likumprojektā tika paredzēts jaunās Augstākās tiesas trīs kasācijas instances struktūrvienības saukt par departamentiem, atsakoties no Senāta vārda. Tieslietu padome pauda viedokli “paredzētajos grozījumos

²⁸ TP lēmums 18.02.2013. Nr.16. Par likumprojektu "Grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā" (Nr.455/Lp11)

²⁹ TP lēmums 08.04.2013. Nr.35. Par 2013.gada 14.februārī Saeimā pieņemto likumu "Grozījumi Civilprocesa likumā"

³⁰ Valsts prezidenta vēstule Saeimai, 22.02.2013. Nr. 3.

³¹ TP lēmums 22.04.2013. Nr.36. Par viedokļa sniegšanu lietā Nr.2013-02-01

saglabāt vārdu “Senāts”, nosakot, ka Augstākās tiesas struktūrā ir Administratīvo lietu Senāts, Civillietu Senāts un Krimināllietu Senāts.³²

Zīmīgs bijis Tieslietu padomes konstatējums 2013.gada jūnijā: “Publiskajā telpā ir izskanējusi maldinoša informācija par šo likuma grozījumu sagatavošanu ciešā sadarbībā ar Tieslietu padomi. Saeimas Juridiskā komisija ņēmusi vērā tikai trīs no 24 priekšlikumiem, ko bija izteikusi Tieslietu padome, izvērtējot minēto likumprojektu”.³³

2013.gadā Tieslietu padome bija spiesta atkārtoti aicināt citus valsts varas atzarus to iesaistīt jautājumos, kas skar tiesu varas organizatoriskos jautājumus. Tā, piemēram, 15. oktobrī Tieslietu padome nosūtīja informācijas pieprasījumu tieslietu ministram Jānim Bordānam, lūdzot sniegt informāciju un skaidrojumu par Tieslietu ministrijas sagatavoto plānošanas dokumentu – izvērtējumu tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku kapacitātes stiprināšanai un kompetenču attīstīšanai no Eiropas Savienības (ES) Sociālā fonda līdzekļiem 2014.-2020.gadam, uz kura projekta pirmreizējās apspriešanas sanāksmi 17.oktobrī ministrija ir aicinājusi atsevišķus tiesu varas pārstāvjus. Kā tika konstatēts, Tieslietu padome par šādu dokumenta projektu, tā saturu, kā arī par plānošanas dokumenta apspriešanā pieaicinātajām personām un to izraudzīšanās kritērijiem nebija tikusi informēta.³⁴

2013.gada 1. novembrī Tieslietu padomes sasauktās Latvijas Tiesnešu konferences tematika bija tiesu darbs pēc grozījumiem likumā „Par tiesu varu”, cilvēktiesību aktualitātes un korupcijas uztveres pētījums, ko pēc Tieslietu padomes pasūtījuma veikuši Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta pētnieki sadarbībā ar SIA „Socioloģisko pētījumu centrs”.

2013. gada otrajā pusē vairākkārt tika aktualizēts jautājums par tiesu nolēmumu anonimizēšanas procesu. Proti, atbilstoši grozījumiem likumā „Par tiesu varu”, kas stājās spēkā 2013.gada 1.septembrī tiesu darbiniekiem būtiski palielinājās noslodze, veicot šo papildus funkciju. Tika vērtēts, vai nolēmumu anonimizācija būtu nosakāma kā tiesneša palīga un tiesas sekretāra papildpienākums, vai tā tomēr būtu jāveic Tiesu administrācijai.

Tieslietu padomes sēdē 2013.gada 16. decembrī tika atbalstīts izstrādātais metodiskais materiāls tiesu priekšsēdētājiem “Vadlīnijas lietu izskatīšanas termiņu standarta noteikšanai”,³⁵ kā arī tika prezentēts Satversmes tiesas priekšsēdētāja Gunāra Kūtra padomnieces L.Jurcēnas pētījums „Tiesnešu apstiprināšana amatā un viņu karjeras virzība. Spēkā esošais normatīvais regulējums un nepieciešamie grozījumi”.

2. Tieslietu padomes darba aktualitātes (2014 – 2016)

2014. gads Tieslietu padomē iesācies ar vairāku būtisku tiesu sistēmas organizatorisku un procesuālu jautājumu izskatīšanu. Izvērtējot pastāvošo situāciju, kurā Latvijā tiesu ekspertīzes veica piecas tiesu ekspertīžu iestādes, Tieslietu padome atzina par nepieciešamu izveidot valstī vienotu tiesu ekspertīžu centru, kas būtu Tieslietu ministrijas padotības iestāde.³⁶ Cits būtisks lēmums pieņemts attiecībā uz rūpnieciskā īpašuma strīdu izskatīšanas kārtību.

³² TP lēmums 22.04.2013. Nr.39. Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tiesu varu""

³³ Tieslietu padomes ziņas. 12. jūnijs, 2013. Virzot grozījumus likumā „Par tiesu varu”, Tieslietu padomes viedoklis Saeimā netiek ņemts vērā

³⁴ Tieslietu padomes ziņas. 15. oktobris, 2013. Tieslietu padome prasa Tieslietu ministrijai informāciju par ES Sociālā fonda līdzekļu izlietojuma plānojumu

³⁵ TP lēmums 16.12.2013. Nr.98. Par vadlīnijām lietu izskatīšanas termiņu standarta noteikšanai

³⁶ TP lēmums 27.01.2014. Nr.3. Par vienotas tiesu ekspertīžu iestādes izveidi

Tieslietu padome atbalstīja to, ka šādu strīdu izskatīšana būtu nosakāma vispārējās jurisdikcijas tiesā, taču īpašā kārtībā, paredzot Rūpnieciskā īpašuma apelācijas padomi (līdz 2014.gadam - Patentu valdes Apelācijas padomi) kā obligātu pirmstiesas strīdu izskatīšanas institūciju.³⁷ Tieslietu padomes paudusi savu nostāju vairākos būtiskos civillietu izskatīšanu tiesās ietekmējošos jautājumos: par lietas dalībnieku atbildības pastiprināšanu civilprocesā³⁸, par grozījumiem Civilprocesa likumā saistībā ar lietu par maza apmēra prasībām izskatīšanas īpatnībām apelācijas instancē³⁹, kā arī par jaunajiem grozījumiem Civilprocesa likumā un izmaiņām tiesas sēdes gaitas fiksēšanas procesā (izmantojot tehniskos līdzekļus), un ar to saistītajām problēmām un izaicinājumiem.⁴⁰

Tieslietu padome atbalstīja Augstākās tiesas plēnuma 21.februāra lēmumu, aicinot Saeimu atjaunot un saglabāt Latvijas Republikas augstākajai tiesu instancei tās vēsturisko nosaukumu „Senāts”, kas zudis sakarā ar 2013.gada 13.jūnija grozījumiem likumā „Par tiesu varu”.⁴¹

2014.gada 10.marta sēdē Tieslietu ministrija konceptuāli informēja Tieslietu padomi par grozījumiem likumā „Par tiesu varu”, ar kuriem paredzēts paplašināt Tieslietu padomes kompetenci tiesnešu karjeras jautājumos, tai skaitā tiesnešu izvirzīšanu, iecelšanu, apstiprināšanu, pārcelšanu, tiesu priekšsēdētāju apstiprināšanu, kā arī tiesnešu apmācību procesa saturiskās pārraudzības nodošanu Tieslietu padomes pārziņā.

Tieslietu padome aprīļa sēdē konceptuāli atbalstīja Tieslietu ministrijas sagatavoto dokumentu „Tiesu varas un tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas un kompetenču attīstīšanas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam”, kura realizācijā plānots piesaistīt Eiropas Sociālā fonda līdzekļus.⁴²

Savukārt viens no būtiskākajiem 2014. gadā Tieslietu padomē skatītajiem tiesu sistēmas reformas jautājumiem bija tā sauktais “tiesu namu koncepts”.⁴³ Saskaņā ar to tika plānots apgabaltiesas darbības teritorijā esošās rajonu (pilsētu) tiesu teritorijas apvienot, juridiski izveidojot vienu pirmās instances tiesu, līdzšinējās tiesas pārveidojot par tiesu namiem.

Uzklausot Tiesnešu ētikas komisijas informāciju par tās izstrādāto vadlīniju projektu tiesu komunikācijai ar plašsaziņas līdzekļiem, Tieslietu padome 2014.gada jūnijā atbalstīja priekšlikumu, kā arī apņēmas turpināt darbu pie to izstrādes.⁴⁴

2014. gada 5.septembrī notikušajā Latvijas Tiesnešu konferencē tika pārvēlēti tiesnešu pārstāvji Tieslietu padomē. Izvērtējot pirmos četrus Tieslietu padomes darbības gadus, priekšsēdētājs uzsvēra, ka nākotnē “jāpaplašina Tieslietu padomes kompetences, īpaši tiesnešu amatā apstiprināšanas un ar karjeras virzību saistītajos jautājumos”, kā arī “jāpanāk pienācīgs Tieslietu padomes finansējums un cilvēkresursi”. Vienlaikus tika vērsta uzmanība uz jautājumu, “vai pašlaik Tieslietu padomes sastāvā ietilpstošie "netiesneši" – ir optimālā izvēle, ņemot vērā Tieslietu padomes funkcijas un izveides mērķus”.⁴⁵

³⁷ TP lēmums 17.02.2014. Nr.8. Par lietu izskatīšanu Rūpnieciskā īpašuma Apelācijas padomē un lēmumu pārsūdzību

³⁸ TP lēmums 27.01.2014.Nr.5. Par lietas dalībnieku atbildības pastiprināšanu civilprocesā

³⁹ TP lēmums 17.02.2014 Nr.9. Par grozījumiem Civilprocesa likumā saistībā ar lietu par maza apmēra prasībām izskatīšanas īpatnībām apelācijas instancē

⁴⁰ Tieslietu padomes ziņas. 18. februāris, 2014. Vērš uzmanību uz problēmām tiesas sēdes gaitas fiksēšanā audioierakstā.

⁴¹ TP lēmums 10.03.2014. Nr.20. Par kasācijas instances nosaukuma atjaunošanu

⁴² TP lēmums 28.04.2014. Nr.32. Par projektu "Tiesu varas un tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas un kompetenču attīstīšana pamatnostādnes 2014.-2020.gadam"

⁴³ TP lēmums 16.06.2014.Nr.38. Par informatīvo ziņojumu "Par tiesu darbības teritoriju izmaiņām"

⁴⁴ Tieslietu padomes ziņas. 17. jūnijs, 2014. Veidos vadlīnijas komunikācijai ar plašsaziņas līdzekļiem

⁴⁵ Bičkovičs I. Tieslietu padomes attīstība un perspektīvas. Referāts Latvijas tiesnešu konferencē 2014. gada 5. septembrī. Jurista Vārds 09.09.2014

2014.gada septembrī Tieslietu padome atzina par lietderīgu izstrādāt tiesām kopīgas vadlīnijas, kā organizēt tiesvedībā pieņemtu lietu nodošanu citai tiesai saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.¹ pantu līdz tā saukto tīro tiesu instanču reformas beigām.⁴⁶ Vadlīnijas tika apstiprinātas 24. novembra sēdē.⁴⁷ Lai īstenotu jaunās rajona (pilsētu) tiesu reformas, 2014.gada nogalē tika pieņemta kārtība par tiesnešu pārcelšanu līdz ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas un Siguldas tiesas pievienošanu citai tiesai⁴⁸ (2015.gadā tiek pieņemta kārtība attiecībā uz citām tiesām līdz ar tiesu reorganizāciju⁴⁹).

2014.gada nogalē un 2015.gadā Tieslietu padomes redzeslokā vairākkārt nonāca jautājums par tiesnešu karjeras virzību kontekstā ar Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas likvidēšanu.⁵⁰ Tieslietu padome pauda savu nostāju jautājumā, kas skāra Augstākās tiesas tiesu palātas tiesnešu sociālās garantijas, īstenojot minētās reformas.⁵¹ Tāpat tika pausts viedoklis attiecībā uz tiesnešu statusu.⁵²

Viens no plašu diskusiju avotiem tiesu varas ietvaros bija jau 2012.gadā diskutētais, Tieslietu padomē konceptuāli atbalstītais⁵³ priekšlikums par tiesu sistēmas disciplinārbildības reformu, kas paredz vienotu apelācijas instanci visu tiesu sistēmai piederīgo amatpersonu disciplinārlietās. 2015.gada 6.martā Augstākās tiesas plēnums aicināja Tieslietu padomi atkārtoti skatīt šo jautājumu. Padome 9.marta sēdē secināja, ka minētos argumentus ir nepieciešams apsvērt un turpināt diskusiju. Atgriežoties par tiesnešu atalgojuma jautājuma, Tieslietu padome savā lēmumā atkārtoti aicināja likumdevēju novērst atlīdzības sistēmas problēmas atbilstoši Satversmes tiesas konstatētajam.⁵⁴ Pēc Satversmes tiesas lūguma Tieslietu padome 18.maijā pauda viedokli lietā „Par Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 11.⁶ panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 100.pantam”, secinot, ka likumā noteiktais ierobežojums publiskot lēmumu par tiesnešu disciplinārlietu ierosināšanu un disciplinārlietu materiālus ir samērīgs un atbilstošs.⁵⁵

Šajā sēdē tika apstiprināti divi nozīmīgi dokumenti “Tiesu sistēmas komunikācijas vadlīnijas” un “Tiesu komunikācijas stratēģija”.⁵⁶

Turpinot tiesu reformu, Tieslietu padome 8.jūnijā piekrita Jūrmalas pilsētas tiesas reorganizācijai ar 2015.gada 1.augustu.⁵⁷ Vienlaikus tika akceptēts priekšlikums likumā „Par tiesu varu” noteikt regulējumu, lai turpmāk piešķirtu Ministru kabinetam kompetenci noteikt tiesu darbības teritorijas.

2015.gada otrajā pusē Tieslietu padome atalgojuma jautājumu skatīja divreiz: 31.augusta sēdē atbalstot tiesnešu atalgojuma aprēķinam piemērot koeficientu 4,31 (atalgojuma līdzsvarošanai

⁴⁶ TP lēmums 29.09.2014. Nr.61. Par vadlīnijām tiesvedībā pieņemtu lietu nodošanai citai tiesai

⁴⁷ TP lēmums 24.11.2014. Nr.79. Par vadlīnijām tiesvedībā pieņemtu lietu nodošanai citai tiesai

⁴⁸ TP lēmums 01.12.2014. Nr.83. Par "Kārtības, kādā tieslietu ministrs sagatavo un Tieslietu padomes sēdē tiek izskatīts priekšlikums par tiesneša pārcelšanu darbā citā tiesā" apstiprināšanu

⁴⁹ Skatīt: 08.06.2015.Lēmums Nr.58 Par kārtību, kādā tiek sagatavots un izskatīts priekšlikums par tiesneša pārcelšanu darbā citā tiesā.

⁵⁰ TP lēmums 05.01.2015. Nr.1. Par tiesnešu pārcelšanu; Tieslietu padomes ziņas. 02. decembris, 2014 Tieslietu padome izvērtē piemērotāko tiesu tiesnešu karjeras turpinājumam

⁵¹ TP lēmums 27.10.2014. Nr.63. Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tiesu varu"" Nr.1225/Lp11, Par Tieslietu padomi. Tieslietu padomes ziņas. 28. oktobris, 2014.Tieslietu padome aicina uz cieņpilnu attieksmi pret tiesnesi

⁵² TP lēmums 13.04.2015. Nr.36. Par likumprojektu „Par tiesu varu” (Nr.195/lp12); Tieslietu padomes ziņas. 14. aprīlis, 2015. Tieslietu padome nepiekrīt Augstākās tiesas tiesneša statusa saglabāšanai uz departamentu nepārceltam tiesnesim

⁵³ Skatīt: TP lēmums 02.04.2012. Nr.27. Par tiesu varas amatpersonu vienotu disciplinārlietu izskatīšanas kārtību

⁵⁴ TP lēmums 09.03.2015. Nr.33. Par tiesnešu atalgojumu

⁵⁵ TP lēmums 18.05.2015. Nr.51. Par viedokļa sniegšanu lietā Nr.2015-06-01

⁵⁶ TP lēmums 18.05.2015. Nr.50. Par tiesu sistēmas komunikācijas vadlīnijām un tiesu komunikācijas stratēģiju

Tiesu sistēmas komunikācijas vadlīnijas

Tiesu komunikācijas stratēģija

⁵⁷ TP lēmums 08.06.2015. Nr.57. Par Jūrmalas pilsētas tiesas reorganizācijas plānu

nosakot trīs gadu pārejas periodu no 2017.gada)⁵⁸ un 28.septembra sēdē nolemjot “atzīt par nepietiekamu finansējumu tiesu sistēmas darbinieku atalgojumam”.⁵⁹ Turpinot diskusiju, vai tiesnešiem un prokuroriem būtu jāatceļ imunitāte administratīvo pārkāpumu lietās un pie atbildības būtu jāsauc vispārējā kārtībā, Tieslietu padome uzskatīja par lietderīgu jautājumu apspriest Latvijas tiesnešu konferencē novembrī.⁶⁰

Tieslietu padome 2015.gada 26.oktobra sēdē apstiprināja Tieslietu ministrijas sagatavoto Latgales tiesu apgabala rajona tiesu reorganizācijas plānu no 2016.gada 1.februāra.⁶¹ Tieslietu padomes sēdē par šo jautājumu izvērtās plašas diskusijas. 2015.gada Latvijas Tiesnešu konferencē Tieslietu padomes priekšsēdētājs atzīmēja trīs 2015.gada aktuālākos problēmjautājumus: 1) Tieslietu padomes funkciju un lomas paplašināšana; 2) Tiesu komunikācijas attīstība un pilnveidošana; 3) Tiesnešu un tiesu darbinieku atalgojuma līdzsvarošana vienotajā valsts pārvaldes atalgojuma sistēmā.⁶²

2015.gada 21. decembrī Tieslietu padome pieņēma lēmumu, kurā tā atbalstīja tiesas galīgā nolēmuma publiskošanu disciplinārlietā, atklājot tiesneša, par kura rīcību skatīta lieta, identitāti.⁶³

2016.gada februāra sēdē Tieslietu padome atkārtoti vērsa uzmanību un nepietiekamo finansējumu tiesu un prokuratūras darbinieku atalgojumam.⁶⁴ Otrs būtisks diskusijas temats bija konceptuālais ziņojums par advokātu procesa ieviešanu atsevišķās civillietu kategorijās, ko prezentēja Tieslietu ministrija kopā ar Zvērinātu advokātu padomi. Norādot, ka nebija pietiekami ilgs laiks iesniegtā ziņojuma izdiskutēšanai, atturējās no lēmuma pieņemšanas.⁶⁵ Tieslietu padome 2016.gada 21.marta sēdē atgriezās pie jautājuma par Augstākās tiesas Disciplinārtiesas pārveidošanu par vienotu apelācijas instanci visu tiesu sistēmai piederīgo personu disciplinārlietu pārsūdzībai. Priekšlikums netika atbalstīts.⁶⁶ Pēc Saeimas Juridiskās komisijas lūguma Tieslietu padome 26.aprīļa sēdē sniedza viedokli par priekšlikumiem Civilprocesa likumā ar mērķi efektīvīzēt kasācijas instanci. Priekšlikumi tika atbalstīti.⁶⁷ Nozīmīgs bija Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas vadītāja Māra Vīganta ziņojums par pirmo visu Latvijas tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanu, kas tika veikta trīs gadu laikā. Absolūtais vairums tiesnešu saņēmuši pozitīvu profesionālās darbības novērtējumu, tikai sešiem pirmās instances tiesnešiem sniegts negatīvs atzinums.⁶⁸ 2016.gada 13.maijā notika Latvijas Tiesnešu konference, kuras pamattēma bija tiesnešu ētika. Tika publicēts Tiesnešu ētikas komisijas atziņu apkopojums, kā arī prezentēts Latvijas Universitātes profesores Aivitas Putniņas un docentes Signes Mežinskas pētījums, kurā izvērtēta Tiesnešu ētikas komisijas darbība.

⁵⁸ TP lēmums 31.08.2015. Nr.80. Par tiesnešu un prokuroru atalgojumu sistēmu

⁵⁹ TP lēmums 28.09.2015.Nr.89. Par apgabaltiesu, rajonu (pilsētu) tiesu un Augstākās tiesas budžeta pieprasījumu 2016.gadam

⁶⁰ Tieslietu padomes ziņas. 01. septembris, 2015. Turpinās diskusiju par tiesnešu un prokuroru imunitātes atcelšanu administratīvo pārkāpumu lietās

⁶¹ TP lēmums 26.10.2015. Nr.94. Par Latgales tiesu apgabalā esošo rajona tiesu reorganizācijas plānu

⁶² Tieslietu padomes priekšsēdētāja Ivara Bičkoviča ziņojums. Tieslietu padomes redzeslokā – funkciju paplašināšana, komunikācija, tiesnešu un darbinieku atalgojums. Augstākās Tiesas Biļetens, Nr. 12/2016, 51.lpp.

⁶³ TP lēmums 21.12.2015 Nr. 113. Par grozījumiem Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 11.⁶ pantā.

⁶⁴ TP lēmums 15.02.2016. Nr.20. Par tiesu un prokuratūras darbinieku atalgojuma sistēmu

⁶⁵ Tieslietu padomes ziņas. 16. februāris, 2016. Diskutē par zvērinātu advokātu procesa tālāku attīstību civilprocesā.

⁶⁶ TP lēmums 21.03.2016.Nr.31. Par tiesu sistēmai piederīgo personu disciplinārlietu izskatīšanas kārtību

⁶⁷ Likumprojekts paredzēja precizēt kasācijas tiesvedības ierosināšanas atteikumu pamatus, tiesības taisīt vienkāršotos spriedumus u.c. 5.04.2016. Nr.34. Par likumprojektu „Grozījumi Civilprocesa likumā” (Nr.551/Lp12)

⁶⁸ Tieslietu padomes ziņas. 26. aprīlis, 2016. Tiesnešu profesionālās darbības izvērtēšana rosina tiesnešus pilnveidoties

2016.gada maijā tika nolemts pagarināt Civilprocesa likuma 32.¹ panta darbību līdz 2018.gada beigām.⁶⁹ Par īpaši nozīmīgu Tieslietu padomes darbībā un attīstībā atzīstama 2016.gada 13.jūnija sēde, kurā tika prezentēts Valsts prezidenta izveidotās Tiesiskās vides pilnveides komisijas ziņojums⁷⁰ par Tieslietu padomes darba pilnveidošanas iespējām. Savukārt 27.jūnijā, atkārtoti skatot koncepciju par zvērināta advokāta procesa ieviešanu noteiktu civillietu kategoriju iztiesāšanā, sākot jau ar pirmo instanci, Tieslietu padome lēma to atbalstīt.⁷¹ 2016.gada 18.oktobrī Tieslietu padome apstiprināja Tiesu administrācijas sagatavoto tiesnešu specializācijas principu un slodzes rādītāju noteikšanas kārtību, kas paredz izmantot automatizēto sadali TIS.⁷² Šajā sēdē tika pieņemts lēmums vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā noteiktās tiesnešu un prokuroru atalgojuma sistēmas neatbilstību Satversmei.⁷³ Priekšlikumu bija izstrādājusi Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrība, ko atbalstīja arī Latvijas tiesnešu biedrība.

Pēc Eiropas Tieslietu padomju asociācijas (ENCJ) iniciatīvas Latvijas tiesneši 2016.gada novembrī tika aicināti piedalīties elektroniskā Eiropas tiesnešu neatkarības aptaujā.⁷⁴ Turpinot tiesu reformu, Tieslietu padome 2016.gada 28.novembra sēdē atbalstīja Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas un Kurzemes rajona tiesas reorganizāciju.⁷⁵

3. Tieslietu padomes darbības stiprināšana (2017 – 2019)

2017. gada 1. janvārī darbu sāka jauna Augstākās tiesas struktūrvienība – Tieslietu padomes sekretariāts četru darbinieku sastāvā, kura pamatfunkcija ir Tieslietu padomes darbības nodrošināšana. Tieslietu padome pēc vairāku mēnešu darba apstiprināta tās darbības stratēģiju 2017. – 2019.gadam. Stratēģijā tika noteikti trīs prioritārie mērķi: tiesu varas neatkarība, efektivitāte un sabiedrības uzticēšanās.⁷⁶

Tieslietu padome 24.aprīļa sēdē diskutēja par grozījumiem Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā (par disciplinārlietu lēmumu publiskošanu, kā arī atbalstīja priekšlikumu palielināt apgabaltiesu tiesu priekšsēdētāju atbildību disciplinārlietu ierosināšanā), analizēja darbu un paveikto kopš Latvijas tiesu Komunikācijas stratēģijas ieviešanas (balvas iegūtas Baltijā lielākajā komunikācijas nozares konkursā „Mi:t&Links. Baltic Communication Awards 2017” – zelta godalgu kategorijā “Izaicinājumi un krīzes menedžments” un sudraba godalgu “Publisko attiecību” kategorijā).

⁶⁹ TP lēmums 23.05.2016. Nr.43. Par Civilprocesa likuma 32.¹ panta turpmāko darbību pēc pārejas perioda beigām

⁷⁰ 2016.gada 24.maija ziņojums par Tieslietu padomes darba pilnveidošanu. Pieejams: https://www.president.lv/storage/items/PDF/20160615_TVPK_zinojums.pdf

⁷¹ TP lēmums 27.06.2016.Nr.53. Par konceptuālo ziņojumu „Par advokātu procesa ieviešanu atsevišķās civillietu kategorijās”

⁷² TP lēmums 17.10.2016.Nr.66. Par tiesnešu specializācijas pamatprincipiem un lietu slodzes rādītāju noteikšanas kārtību

⁷³ TP lēmums 17.10.2016. Nr.67. Par Latvijas Administratīvo tiesnešu biedrības ierosinājumu Tieslietu padomei iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā. Lieta tika ierosināta 2016.gada 21.decembrī.

⁷⁴ Šī anonīmā Eiropas tiesnešu aptauja tika veikta otro reizi, un kopumā visā Eiropā tajā piedalījās 11 712 tiesneši, no Latvijas – 224.

⁷⁵ TP lēmums 28.11.2016. Nr.82. Par Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas un Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas reorganizācijas plānu un tiesnešu skaitu rajona (pilsētas) tiesās un to sastāvā ietilpstošajās zemesgrāmatu nodaļās no 2017.gada 1.februāra.

⁷⁶ TP lēmums 13.02.2017. Nr.20. Par Tieslietu padomes darbības stratēģiju 2017. - 2019.gadam

2016.gada 12.jūnijā Tieslietu padome atbalstīja Tieslietu ministrijas sagatavotos rajona (pilsētu) tiesu reorganizācijas plānus Rīgas, Kurzemes, Vidzemes un Zemgales tiesu apgabalā, saskaņā ar kuriem 2018.gadā tika pabeigta tiesu teritoriālā reforma Latvijā.⁷⁷

Uzsverot prasību atjaunot līdzsvaru vienotās atlīdzības sistēmā, Tieslietu padome 2017.gada augustā pauda atbalstu tieslietu ministra Dzintara Rasnača Valsts kancelejai iesniegtajiem papildu apsvērumiem valdības sēdes darba kārtībai, kuros pamatotas tieslietu nozares prioritātes valsts budžetā.⁷⁸

Tieslietu padome 2017.gada 11. septembra sēdē tikās ar Valsts kontroli, kas prezentēja savu revīzijas ziņojumu par laikā no 2009.gada līdz 2015.gadam veikto tiesu sistēmas attīstības pasākumu efektivitāti.⁷⁹

Turpinot strādāt ar grozījumiem likumā "Par tiesu varu", Tieslietu padome septembra un oktobra sēdēs atbalstīja Augstākās tiesas departamentu tiesnešu kopsapulces kompetences palielināšanu Augstākās tiesas tiesnešu kandidātu atlasē, vienojās par tiesneša darba stāžu, kāds nepieciešams apgabaltiesas tiesneša amata kandidātam un Augstākās tiesas tiesneša kandidātam, kā arī par termiņu, kādā tiesnesim ir tiesības ieņemt citus amatus.⁸⁰ Skatot tiesu budžetu pieprasījumu 2018.gadam, Tieslietu padome atzina, ka daļā par atlīdzībām tas neatbilst 2017.gadā uzsāktajai tiesu darbinieku atalgojuma reformai.⁸¹ 2017.gada oktobrī tika Tieslietu padomes reglaments jaunā redakcijā.⁸²

Satversmes tiesas spriedums, ar kuru atzīts, ka normas, kas nosaka tiesnešu mēnešalgu piesaisti valsts tiesās pārvaldes iestādes augsti kvalificēta jurista jeb 12.mēnešalgas maksimālajam apmēram, ir neatbilstošas Satversmes 83. un 107.pantam, tika pasludināts 2017.gada 26.oktobrī.

Ikgadējā Latvijas tiesnešu konference norisinājās 2017.gada 3.novembrī. Tās pamattēma - tiesnešu neatkarība - bija pamatota ar Eiropas Tieslietu padomju asociācijas (ENCJ) aptaujas par tiesnešu neatkarību rezultātiem, kas atkārtoti uzrādīja, ka Latvijas tiesnešu pašvērtējums par savu neatkarību ir vizuālākais no visām Eiropas valstīm. Kā konferencē konstatēja Tieslietu padomes priekšsēdētājs I.Bičkovičs, "tiesu varas neatkarības institucionālā stiprināšana Latvijas normatīvajos aktos notiek, bet visai lēni. Jau 2010.gadā izveidotā Tieslietu padome tikai 2017.gada beigās var sagaidīt funkciju paplašināšanu tiesnešu atlases un karjeras jautājumos".⁸³

Tieslietu padomes 27.novembra sēdē tika izskatīti vairāki būtiski tiesu sistēmu skaroši jautājumi. Pirmkārt, tika sniegts konceptuāls atbalsts Tieslietu ministrijas plānotai reformai zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu integrēšanai rajonu (pilsētu) tiesās ar 2019.gada 1.janvāri.⁸⁴ Otrkārt, tika uzklautā Tieslietu ministrijas prezentācija par Tiesneša amata kandidātu atlases

⁷⁷ TP lēmums 12.06.2017. Nr.43. Par Zemgales tiesu apgabalā esošo rajona (pilsētas) tiesu reorganizāciju, Nr.42. Par Vidzemes tiesu apgabalā esošo rajona (pilsētas) tiesu reorganizāciju, Nr.41. Par Kurzemes tiesu apgabalā esošo rajona (pilsētas) tiesu reorganizāciju, Nr.40. Par Rīgas tiesu apgabalā esošo rajona (pilsētas) tiesu reorganizāciju

⁷⁸ Tieslietu padomes ziņas. 25. augusts, 2017. Tiesnešu līdzvērtīgam atalgojumam valsts pārvaldē jābūt valsts budžeta prioritātei

⁷⁹ Vai tiesu iekārtas attīstības pasākumi ir veicinājuši tiesu darbības efektivitāti? Jūnijs, 2017. Revīzijas numurs: Nr.2.4.1-11/2016. Pieejams: http://www.lrvk.gov.lv/uploads/reviziju-zinojumi/2016/2.4.1-11_2016/tiesu-iekaartas-attistiibas-pasaakumi.pdf

⁸⁰ TP lēmums 11.09.2017. Nr.52. Par priekšlikumiem likumprojektam "Grozījumi likumā "Par tiesu varu"" (Nr.898/Lp12); TP lēmums 16.10.2017. Nr.58. Par grozījumiem likumā "Par tiesu varu"

⁸¹ TP lēmums 16.10.2017. Nr.59. Par rajona (pilsētas) tiesu un apgabaltiesu budžeta pieprasījumu 2018.gadam

⁸² TP lēmums 16.10.2017.Nr.64. Par Tieslietu padomes reglamentu

⁸³ Bičkovičs, I. Tiesneša neatkarības jēdziena centrālā ass ir pats tiesnesis kā personība. Uzruna Latvijas tiesnešu konferencē, 2017.gada 3.novembrī. Nr. 12/2016. Nr.16/2018, 73.lpp.

⁸⁴ TP lēmums 27.11.2017. Nr.69. Par zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu integrēšanu rajona (pilsētas) tiesās

un jauno tiesnešu apmācības kārtību.⁸⁵ Treškārt, Tieslietu padome jau atkārtoti atbalstīja grozījumus likumā "Par tiesu varu", ar kuriem tiktu atcelts ierobežojums vienai un tai pašai personai būt par rajona (pilsētas) vai apgabaltiesas priekšsēdētāju vairāk kā divus termiņus pēc kārtas.⁸⁶

2018. gada 12. februārī spēkā stājās grozījumi likumā "Par tiesu varu", kas palielina Tieslietu padomes lomu tiesnešu karjeras gaitā, samazinot šajos jautājumos izpildvaras un likumdevēja ietekmi. Raksturojot šos grozījumus, Tieslietu padomes priekšsēdētājs norādīja: "Tie ir nopietni grozījumi, bet jāatceras arī, ka tie apjoma un satura ziņā ir tikai neliela daļa, pirmais solis, lai sasniegtu to tiesu varas neatkarības garantiju standartu, ko savā ziņojumā ietvēra Valsts prezidenta Tiesiskās vides pilnveides komisija".⁸⁷

Kopš 2018. gada 12. februāra Tieslietu padomei noteiktas vairākas jaunas funkcijas. Saskaņā ar likuma grozījumiem rajona (pilsētas) un apgabaltiesas tiesas priekšsēdētāju amatā iecel, kā arī var no amata atbrīvot Tieslietu padome, nevis tieslietu ministrs, kā tas bija līdz šim. Saeima vairs nelemj par tiesnešu pārcelšanu darbā augstāka vai zemāka līmeņa tiesā. Šis jautājums kopš 2018.gada ir Tieslietu padomes kompetencē. Tieslietu padome, nevis Ministru kabinets, noteic tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības kārtību.

Tāpat Tieslietu padome, nevis Ministru kabinets, nosaka rajona (pilsētas) tiesas, to tiesu namus un zemesgrāmatu nodaļas, to darbības teritorijas un atrašanās vietas, kā arī apgabaltiesu teritorijas, to namus un to darbības teritorijas. Arī Goda tiesneša nosaukumu piešķir Tieslietu padome, nevis Saeima. Līdz šim Tieslietu padomes lēmumi nebija pārsūdzami, bet ar grozījumiem likumā "Par tiesu varu" noteikts, ka turpmāk tiesnesis, uz kuru attiecas Tieslietu padomes lēmums par tiesisko attiecību nodibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu, var to pārsūdzēt Disciplinārtiesā.

2018.gada 15.janvārī noslēdzās viens no tiesu teritoriālās reformas posmiem – samazinot pirmās instances tiesu skaitu Rīgas pilsētā, Ziemeļu rajona tiesa pievienota Vidzemes priekšpilsētas tiesai.⁸⁸ Līdz 2018.gada 1.martam tiesu teritoriālā reforma tika pabeigta arī Vidzemes, Zemgales un Kurzemes tiesu apgabalos.⁸⁹ Pēc tiesu teritoriālā reformas, kas noslēdzās 1.martā, Latvijas tiesu sistēmu veido desmit rajona (pilsētas) tiesas, sešas apgabaltiesas un Augstākā tiesa.

Tieslietu padomes sēdē 22.janvārī un turpinājumā 5.februārī tika nolemts aicināt Augstāko tiesu, piesaistot tieslietu jomas ekspertus, apkopot un izanalizēt maksātnespējas procesa un tiesiskās aizsardzības procesa problemātiku (2008- 2014).⁹⁰

2018.gada 5.marta Tieslietu padomes sēdē tika pieņemti lēmumi vairākos jautājumos: pirmkārt, uzklautot Augstākās tiesas priekšlikumus, nolemt rosināt grozījumus Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā (par mēnešalgu apmēru

---

⁸⁵ TP lēmums 27.11.2017. Nr.70. Par tiesneša amata kandidātu atlasi; 28. novembris, 2017. Tieslietu ministrija prezentē jaunu tiesneša amata kandidātu atlases un apmācības kārtības projektu

⁸⁶ TP lēmums 27.11.2017. Nr.68. Par priekšlikumiem likumam "Grozījumi likumā "Par tiesu varu"

⁸⁷ Bičkovičs, I. Tiesneša neatkarības jēdziena centrālā ass ir pats tiesnesis kā personība. Uzruna Latvijas tiesnešu konferencē, 2017.gada 3.novembrī. Augstākās Tiesas Biļetens. Nr.16/2018, 74.lpp.

⁸⁸ TP lēmums 15.01.2018. Nr.2. Par tiesnešu skaita noteikšanu katrā rajona (pilsētas) tiesā un to sastāvā esošajās zemesgrāmatu nodaļās

⁸⁹ TP lēmums 29.01.2018.Nr.18. Par tiesnešu skaita noteikšanu katrā rajona (pilsētas) tiesā un to sastāvā esošajās zemesgrāmatu nodaļās; 12.02.2018.Nr.48. Par tiesnešu skaita noteikšanu katrā rajona (pilsētas) tiesā un to sastāvā esošajās zemesgrāmatu nodaļās; 19.02.2018.Nr.84. Par tiesnešu skaita noteikšanu katrā rajona (pilsētas) tiesā un to sastāvā esošajās zemesgrāmatu nodaļās; 05.03.2018. Nr.307. Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām

⁹⁰ TP lēmums 05.02.2018. Nr.47. Par maksātnespējas procesu tiesvedību vērtējumu

tiesu iestādēs nodarbinātajiem (izņemot tiesnešus)).⁹¹ Otrkārt, neatbalstīt Saeimā apspriestos grozījumus Tiesu izpildītāju likumā par zvērīnātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības apmēra neizvērtētu un nepamatotu ierobežošanu.⁹² Treškārt, Tieslietu padome konceptuāli atbalstīja Saeimā izskatāmos grozījumus normatīvajos aktos par Tiesnešu disciplinārkolēģijas tiesībām noteikt tiesnesim ārpuskārtas profesionālās darbības novērtēšanu, kā arī pauda viedokli par priekšlikumiem grozījumiem likumā “Par tiesu varu”.⁹³

2018.gada 23.aprīļa sēdē tika prezentēts pētījums par Latvijas tiesu sistēmu, ko sagatavojusi Eiropas Padomes Komisija Tiesu efektivitātei (European Commission for the Efficiency of Justice, CEPEJ) Eiropas Sociālā fonda projekta “Justīcija attīstībai” ietvaros.⁹⁴

25.jūnija sēdē Tieslietu padome nolēma neatbalstīt priekšlikumu rajona (pilsētas) un apgabaltiesu tiesu priekšsēdētāju kandidātu izvirzīšanu nodot tiesnešu kopsapulces kompetencē. Savukārt vienbalsīgi tika atbalstīti Augstākās tiesas priekšlikumi tās vēsturiskā nosaukuma “Senāta” atjaunošanai.⁹⁵

Tieslietu padome apstiprināja Augstākās tiesas tiesneša amata kandidātu atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības un rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtību.⁹⁶

Viens no sabiedrībā vislielāko publicitāti guvušajiem lēmumiem 2018.gadā bija 27.augustā Tieslietu padomes publicētais Maksātspējas procesu tiesvedību izvērtējums.⁹⁷ Tas tika nosūtīts Ģenerālprokuratūras izvērtējumam, Tiesnešu kvalifikācijas komisijai un citām tiesnešu pašpārvaldes institūcijām, kā arī tiesu priekšsēdētājiem. Latvijas tiesnešu 2018.gada konference 7.septembrī bija veltīta Latvijas tiesu sistēmas simtgadei. Šajā konferencē, atskatoties uz diviem termiņiem Tieslietu padomes locekļa amatā tiesnese Adrija Kasakovska pauda: “Nākotnes vīzija, ja drīkst pasapņot: Ziemeļeiropas modelis – Tieslietu padome kā tiesu varas lēmēj institūcija, kuras pārraudzībā ir Tiesu administrācija, neatkarīgs tiesu budžets”.⁹⁸

2018.gada 15.oktobrī Tieslietu padome sanāca jaunā sastāvā, jo darbu sāka pieci no jauna ievēlēti tiesnešu pārstāvji. Sēdes darba kārtībā bija diskusija ar Valsts kanceleju par sagatavoto likumprojektu par tiesnešu atlīdzības sistēmu.⁹⁹ Līdz 2020.gada 31.decembrim tika pagarināta Civilprocesa likuma 32.¹ panta darbība.¹⁰⁰ Tika vērtēti grozījumi likumā “Par tiesu varu” pirms trešā lasījuma (vēsturiskā Senāta nosaukuma atgriešana kasācijas instancei;

⁹¹ TP lēmums 05.03.2018. Nr. 311. Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības sistēmu

⁹² TP lēmums 05.03.2018. Nr.310. Par grozījumiem Tiesu izpildītāju likumā

⁹³ Piemēram, neatbalstot priekšlikumus par īpašu ģimenes tiesu izveidošanu Latvijā, par tiesnešu amata kandidāta vecuma paaugstināšanu, par pilnvaru termiņu noteikšanu tiesneša amatam u.c. TP lēmums 05.03.2018. Nr.308. Par likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tiesu varu"

⁹⁴ Tieslietu padomes ziņas. 24. aprīlis, 2018. Eiropas Padomes komisija: Latvijā ir spēcīga un labi organizēta tiesu sistēma.

⁹⁵ TP lēmums 25.06.2018. Nr.331. Par priekšlikumiem grozījumiem likumā “Par tiesu varu”; Nr.330. Par priekšlikumiem grozījumiem likumā “Par tiesu varu”

⁹⁶ TP lēmums 25.06.2018. Nr.332. Par Augstākās tiesas tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības un rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtību

⁹⁷ TP lēmums 27.08.2018. Nr.342. Par maksātspējas procesu tiesvedības izvērtējumu

⁹⁸ Kasakovska A. Kolēģu dotā uzticības nasta nebija vienkārša un viegla. Uzruna Latvijas tiesnešu konferencē. Augstākās tiesas Biļetens, Nr.17/2018, 61.lpp.

⁹⁹ TP lēmums 15.10.2018. Nr.347. Par grozījumiem Valsts un pašvaldības institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā. Tieslietu padome ierosināja atteikties no tiesnešu un prokuroru mēnešalgas tiešas sasaistes; palielināt prokurora un tiesneša darba samaksas starpību; samazināt Augstākās tiesas un Satversmes tiesas tiesneša darba samaksas starpību u.c.

¹⁰⁰ TP lēmums 15.10.2018. Nr.350. Par Civilprocesa likuma 32.¹ panta darbības pagarināšanu

tiesu priekšsēdētāju iecelšana - Tieslietu padomes kompetencē).¹⁰¹ Šajā sēdē netika atbalstīts likumprojekts grozījumiem Zemesgrāmatu likumā, ar kuriem nekustamā īpašuma īpašniekam zemesgrāmatā iesniedzot nostiprinājuma lūgumu, netiktu obligāti prasīta notāra klātbūtne.¹⁰² 2018.gada novembra sēdē tika veikti grozījumi Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentā, paredzot vairākus darba uzlabojumus, piemēram, ka turpmāk kolēģija, novērtējot pozitīvi tiesneša profesionālo darbību, lēmumā var norādīt ieteikumus tiesneša profesionālās darbības pilnveidei.¹⁰³ Tieslietu padome pēc Tieslietu ministrijas lūguma līdz 2019.gada 1.jūnijam pagarināja pašreizējo Tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtošanas kārtību.¹⁰⁴

2019.gada 1. februārī Latvijas tiesneši tika aicināti piedalīties Eiropas Tieslietu padomju asociācijas (ENCJ) aptaujā par tiesnešu neatkarību (iepriekšējā šāda aptauja notika 2016. gada nogalē). 15.martā tika apstiprināta Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja izvirzīšanas un iecelšanas amatā kārtība.¹⁰⁵ Tieslietu padome 25.marta sēdē sāka skatīt nepieciešamos grozījumus tiesnešu disciplinārās atbildības regulējumā un vienojās par principiem, kā tiesnesis atstādināms no amata pienākumu pildīšanas saistībā ar pret viņu ierosinātu disciplinārlietu.¹⁰⁶ Otrs apspriežams jautājums bija par tiesnešu imunitātes atcelšanu administratīvo pārkāpumu lietās. Savukārt 29.aprīlī Tieslietu padome pagarināja Tiesnešu amata kandidātu atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtošanas darbību līdz 2020.gada 1.janvārim.¹⁰⁷

Atbilstoši Saeimas 2018.gada 25.oktobrī pieņemtajiem grozījumiem likumā "Par tiesu varu" ar 2019.gada 1.jūniju Zemesgrāmatu nodaļas kā atsevišķas struktūrvienības rajona (pilsētu) tiesu sastāvā beidza darbību. Tieslietu padome 16.maijā pieņēma lēmumus par zemesgrāmatu tiesnešu integrēšanu tiesu sastāvā.

2019.gada 3.jūnija sēdē Tieslietu padome neatbalstīja atsevišķas specializētas ekonomisko lietu tiesas veidošanu. Debatēs tika atzīmēts, ka pēdējo gadu laikā veiktas trīs būtiskas tiesu sistēmas reformas (pāreja uz tīro trīs instanču tiesu sistēmu, zemesgrāmatu tiesnešu integrācija vispārējās tiesās, kā arī tiesu teritoriālā reforma) ar mērķi nodrošināt kvalitāti un tiesnešu specializāciju. Nav tikuši izvērtēti realizēto reformu ieguvumi.¹⁰⁸ Tieslietu padome lēmumu un argumentāciju nosūtīja Ministru prezidentam, Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājam un Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētājam.

Tieslietu padome 1.jūlija sēdē skatīja problemātiku¹⁰⁹, kad tiesneša izdienas pensijas aprēķinā netiek ietverts advokāta amatā nostrādātais laiks, jo tas ir mazāks par 10 gadiem. Tieslietu padome atbalstīja atbilstošu likuma grozījumu izdarīšanu.¹¹⁰ Turpinot vērtēt priekšlikumu par Ekonomisko lietu tiesas izveidi, žurnālā "Jurista vārds" tika publicēts Tieslietu padomes

¹⁰¹ TP lēmums 15.10.2018. Nr.348. Par priekšlikumiem likumā "Par tiesu varu"; TP lēmums Nr.349. Par grozījumiem likumā "Par tiesu varu".

¹⁰² Tieslietu padomes ziņas. 17. oktobris, 2018. Par Tieslietu padomes 15.oktobra sēdē pieņemtajiem lēmumiem

¹⁰³ TP lēmums 12.11.2018. Nr.359. Par Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas reglamentu

¹⁰⁴ TP lēmums 12.11.2018. Nr.360. Par grozījumu Tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtošanas kārtībā

¹⁰⁵ TP lēmums 15.03.2019. Nr.6. Par rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un tiesu nama priekšsēdētāja izvirzīšanas un iecelšanas kārtību

¹⁰⁶ Tieslietu padomes ziņas. 25. marts, 2019. Tieslietu padome vienojās par tiesneša atstādināšanu no amata pienākumu pildīšanas disciplinārlietas izskatīšanas laikā

¹⁰⁷ TP lēmums 29.04.2019. Nr.12. Par grozījumiem Tiesneša amata kandidātu atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtošanas kārtībā

¹⁰⁸ TP lēmums 03.06.2019. Nr.89. Par ekonomisko lietu tiesas izveidi

¹⁰⁹ Ar lūgumu sniegt pieteikumu Satversmes tiesā par problēmām tiesnešu izdienas pensiju aprēķināšanā Tieslietu padomē bija vērsusies Rīgas apgabaltiesas tiesnese

¹¹⁰ TP lēmums 02.08.2019. Nr.107. Par priekšlikumiem grozījumiem Tiesnešu izdienas pensijas likumā

locekļa A.Strupiša raksts “Pārdomas par ekonomisko tiesu: joprojām neatbildēti jautājumi”.¹¹¹

Atbalstot iesniegtos tiesu budžeta pieprasījumus 2020.gadam, Tieslietu padome 30.septembrī izdarīja piezīmes par nepietiekamo darbinieku atalgojumu, kā arī neatbalstot Ekonomisko lietu tiesas izveidi.¹¹² Tieslietu padome 21.oktobra sēdē skatīja jautājumu par tiesnešu disciplināratbildības regulējumu un konceptuāli lēma, ka atceļama tiesnešu imunitāte administratīvo pārkāpumu lietās.¹¹³

2019.gada 1.novembrī norisinājās Latvijas Tiesnešu konference, kas bija veltīta tiesu darba un tiesnešu pašpārvaldes institūciju aktualitātēm. Valsts prezidents Egils Levits savā uzrunā ierosināja “izveidot (..) komisiju, kas izpēta desmit ilgākos procesus Latvijā un sniedz secinājumus par problēmām”.¹¹⁴ Savukārt Tieslietu padomes priekšsēdētājs I.Bičkovičs norādīja: “Pieaugot Tieslietu padomes atbildības un darba apjomam, perspektīvā jādomā arī par to, ka tā pārveidojama par pastāvīgu, ikdienas režīmā strādājošu institūciju, kā tas ir lielākajā daļā Eiropas Savienības dalībvalstu”.¹¹⁵

2019.gada 25. novembra sēdē diskutēja Tiesnešu kvalifikācijas kolēģijas aicinājumu apsvērt grozījumus likumā „Par tiesu varu” un noteikt advokātu noslodzes kalendāram tikai informatīvu nozīmi, nevis kā šobrīd, kad likumā noteikts, ka tiesnesim to ņemt vērā ir obligāts nosacījums, nozīmējot tiesas sēdes. Tieslietu padome atbalstīja Saeimā uz 2.lasījumu sagatavotos grozījumus likumā “Par tiesu varu” un Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā, kas saistīti ar tiesnešu imunitātes atcelšanu administratīvo pārkāpumu lietās. Padome atkārtoti puda noraidījumu Ekonomiskās tiesas izveidei.¹¹⁶

Tieslietu padome 16.decembra sēdē atbalstīja grozījumus likumos, ar kuriem plānots mainīt ģenerālprokurora amata kandidāta izvirzīšanas kārtību, nododot šo pienākumu Tieslietu padomei.¹¹⁷

Tieslietu padome 2019.gada nogalē un 2020.gada sākumā vairākkārt pagarināja spēkā esošo Tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības kārtību.¹¹⁸

2020.gada 10. februāra sēdē tika nolemts aicināt Augstāko tiesu izveidot darba grupu ar uzdevumu līdz 1.oktobrim analizēt ilgo tiesvedību cēloņus civillietās, krimināllietās un administratīvajās lietās un izstrādāt priekšlikumus ilgo tiesvedību cēloņu novēršanai.¹¹⁹

---

¹¹¹ Strupišs A. Pārdomas par ekonomisko tiesu: joprojām neatbildēti jautājumi. Jurista vārds. 13. augusts 2019/NR. 32 (1090)

¹¹² TP lēmums 30.09.2019. Nr.114. Par rajona (pilsētu) tiesu un apgabaltiesu budžeta pieprasījumu 2020.gadam

¹¹³ Tieslietu padomes ziņas. 21. oktobris, 2019. Tieslietu padome konceptuāli atbalsta tiesnešu administratīvās imunitātes atcelšanu

¹¹⁴ Mūsu tiesu sistēma darbojas labi, bet ir atsevišķi punkti, kas uzlabojami. Valsts prezidenta Egila Levita uzruna Latvijas tiesnešu konferencē. Augstākās tiesas Biļetens, Nr.19/2019, 34.lpp.

¹¹⁵ Tiesiskums nav iespējams bez efektīvi funkcionējošas tiesu varas. Tieslietu padomes priekšsēdētāja Ivara Bičkoviča uzruna Latvijas tiesnešu konferencē. Augstākās tiesas Biļetens, Nr.19/2019, 35.lpp

¹¹⁶ Tieslietu padomes ziņas. 27. novembris, 2019. Aktualizē jautājumu par advokātu noslodzes ietekmi uz tiesvedības procesiem. Atbalsta tiesnešu imunitātes atcelšanu administratīvo pārkāpumu lietās. Izskata priekšlikumus tiesnešu profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanai. Tieslietu padome atkārtoti noraida Ekonomisko lietu tiesas izveidi.

¹¹⁷ Tieslietu padomes ziņas. 17. decembris, 2019. Tieslietu padome atbalsta ģenerālprokurora amata kandidāta izvirzīšanas nodošanu padomes kompetencē.

¹¹⁸ Pirmais pagarinājums līdz 2020.gada 1.martam. TP lēmums 16.12.2019. Nr.126. Par grozījumu Tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības. Otrais pagarinājums līdz 2020.gada 1.aprīlim. TP lēmums 10.02.2020. Nr.10. Par grozījumiem Tiesnešu amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības. Trešais pagarinājums spēkā līdz grozījumiem likuma „Par tiesu varu” 54.¹ pantā”. TP lēmums 30.03.2020. Nr.18. Par grozījumu Tiesneša amata kandidāta atlases, stažēšanās un kvalifikācijas eksāmena kārtības

¹¹⁹ TP lēmums 10.02.2020. Nr.11. Par tiesvedību ilguma izvērtēšanu

Tieslietu padome 2020.gada 9.marta sēdē aicināja Tieslietu ministriju virzīt grozījumus Tiesnešu izdienas pensiju likumā, lai dotu iespēju tiesnesim, kurš ir nostrādājis tiesneša vai tam pielīdzinātā amatā 30 gadus, doties pensijā neatkarīgi no vecuma¹²⁰. Tika atbalstīti grozījumi normatīvajos aktos, ar kuriem tiktu stiprinātas Satversmes tiesas tiesnešu garantijas. Tieslietu padome neatbalstīja grozījumu likumā “Par tiesu varu”, kas paredzētu Satversmes tiesas tiesnešiem tiesības pretendēt uz Augstākās tiesas tiesneša amatu ārpus vispārējās atlases kārtības.¹²¹

2020.gada 11.martā spēkā stājās grozījumi likumā “Par tiesu varu” un Prokuratūras likumā, ar kuriem mainīta ģenerālprokurora izraudzīšanas un iecelšanas kārtībā. Ģenerālprokuroru turpmāk ieceļ pēc Tieslietu padomes priekšlikuma. 30.martā notikušajā Tieslietu padomes attālinātajā klātienes sēdē tika apstiprināts Ģenerālprokurora amata kandidātu konkursa, vērtēšanas kārtības un kritēriju nolikums.¹²²

Apskatu simboliski noslēdz informācija par Tieslietu padomes 15.aprīlī apstiprināto jauno Rajona (pilsētas) un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases kārtību, kurā noteikta konceptuāli jauna pieeja tiesneša profesionālajam standartam. Kandidātu atlases mērķis ir nodrošināt, ka par tiesnešiem kļūst augsti kvalificēti juristi ar nevainojamu reputāciju, ar atbilstošām profesionālām prasmēm un personiskām īpašībām.¹²³ Jaunā kārtība stāsies spēkā vienlaikus ar grozījumiem likuma “Par tiesu varu” 54.¹ pantā.

---

¹²⁰ TP lēmums 09.03.2020. Nr.15. Par Tiesnešu izdienas pensiju likumu

¹²¹ TP lēmums 09.03.2020. Nr.14. Par grozījumiem likumā "Par tiesu varu", Valsts civildienesta likumā un Satversmes tiesas likumā

¹²² TP lēmums 30.03.2020. Nr.16. Par konkursu uz ģenerālprokurora amatu

¹²³ TP lēmums 15.04.2020. Nr.20. Par Rajona (pilsētas) tiesas un apgabaltiesas tiesneša amata kandidātu atlases kārtību